

# Ουσιαστική επαφή με την ποίηση δεν υπήρξε

> «Καταραμένοι ποιητές» από την Πειραματική Σκηνή ΘΟΚ

Ιδέα /Σκηνοθεσία: Κυριακή Μάλαμα  
Σκηνικά-Κοστούμια: Άντης Παρτζίλης  
VideoArt: Βέρα Παπασταύρου  
Επιλογή οπτικού υλικού/ Μουσική επιμέλεια: Κυριακή Μάλαμα  
Σχεδιασμός φωτισμών: Γιώργος Κουκουμάς  
Ερμηνεύουν: Μιχάλης Έλληνας, Γιάννης Κόκκινος, Αντρέας Κούτσουμπας, Ερμίνη Κυριαζή, Χριστίνα Χριστόφια

«Καταραμένοι ποιητές». Περίμενα την παραγωγή της Πειραματικής Σκηνής του ΘΟΚ με μεγάλες προσδοκίες. Ο πρώτος λόγος ήταν οι αναμνήσεις από τον «Ακροβάτη» του Ζενέ, που σκηνοθέτησε στον ίδιο χώρο πριν από μερικά χρόνια η Κυριακή Μάλαμα, η σκηνοθέτιδα και των «Καταραμένων». Εκείνη η παράσταση εντυπωσίασε με τη φορμαλιστική πρόταση της Κυριακής Μάλαμα, καθόλου αυθαίρετη, αλλά γεννημένη από τις πτυχές του λαμπρού υπαρξιακού κειμένου του Ζενέ. Ο δεύτερος λόγος ήταν η ασυνήθιστη για την κυπριακή σκηνή φύση της παραγωγής. Μια παράσταση ποιητικού θεάτρου είναι από μόνη της τολμηρό εγχείρημα, που γίνεται και ριψοκίνδυνο, όταν το κοινό πρωτοδοκιμάζει το είδος. Ένα θεατρικό είδος με μεγάλες δυνατότητες, που μπορεί να ενώσει τις δυνάμεις των δύο τεχνών, αλλά που απαιτεί ιδιαίτερο γούστο, μέτρο, ευαισθησία. Ειδικά σε σπάνιες περιπτώσεις, όταν η ποιητική ύλη, από την οποία πλάθεται η θεατρική μορφή, δεν προέρχεται από μία, αλλά από περισσότερες πηγές, όταν, δηλαδή, το κείμενο της παράστασης αποτελεί συρραφή από έργα πολλών ποιητών, όπως έγινε στην περίπτωση των «Καταραμένων ποιητών».

Οι καλλιτέχνες, κάθε εποχής και κάθε τέχνης, γνωρίζουν καλά την τεράστια απόσταση που διαχωρίζει τη σύλληψη μιας δημιουργικής ιδέας από την υλοποίησή της. Η Κυριακή Μάλαμα είχε την ιδέα να ενώσει σε μια θεατρική παράσταση τις φωνές των πέντε ποιητών, των Γάλλων Σαρλ Μπωντλαίρ (821-1867) και Αρτούρ Ρεμπώ (1854-1891), των Ελλήνων Κώστα Καρυωτάκη (1896-1928) και Μαρίας Πολυδούρη (1902-1930), της Αμερικανίδας Σύλβιας Πλαθ (1932-1963).

Δεν έχω σκοπό να δω το θέμα φιλολογικά, δεν θέλω να καταπιαστώ με το περιορισμένο χωροχρονικό κα εθνογλωσσικό περιεχόμενο του όρου «καταραμένοι ποιητές». Ας δεχτούμε ότι η τραγικότητα της ύπαρξης του καθενός από τους πέντε ποιητές και (το αίτιο ή

Η ίδια η επιλογή των κειμένων, όπως και η αναγκαστική αποσπαστικότητα της παρουσίας των ποιητών, τελικά οδηγεί όχι στη δημιουργία ενός ομαδικού πορτρέτου, και ούτε καν στη δημιουργία πέντε ανολοκλήρωτων σκίτσων, αλλά σε αόριστη και νεφελώδη εικόνα. Δυστυχώς μέσα σ' αυτή την ποιητική αοριστία χάνεται ο σκοπός όλου του εγχειρήματος

το επακόλουθό της;) η τραγική εικόνα του κόσμου είναι αρκετός λόγος για τόσο στενή συνύπαρξή τους, για τη σχεδόν διαλογική δομή του κειμένου. Μάλλον θα έπρεπε να πω, πως θα το δεχόμασταν, αν το ίδιο το κείμενο, το τελικό προϊόν της αρχικής ιδέας, μας έπειθε γι' αυτό.

Μετά από μια πολύ προσεχτική ακρόαση (μετ' εμποδίων, βέβαια, αλλά αυτό θα το συζητήσουμε αργότερα), καταλήγω στο συμπέρασμα, ότι το «πάντρεμα» των αισθητικών είναι τεχνητό, ότι οι φωνές τους δε συνδιαλέγονται μεταξύ τους, αλλά απλώς ακούγονται εναλλάξ.

Οι διαφορές προβάλλουν έντονες, και ιδού η μια, σημαντική. Οι φωνές χωρίζουν σε τρεις σε μετάφραση και σε δύο πρωτότυπες. Οι μεταφράσεις του Μπωντλαίρ (Σ. Βαρβουράκης και Δ. Καρούσου) και του Ρεμπώ (Χρ. Λιοντάκης και Στρ. Πασχάλης) σαν να έχουν σκοπό να κρύψουν, να ξεθωριάσουν την ποιητική ταυτότητα των δύο Γάλλων ποιητών, οι μεταφράσεις της Σύλβιας Πλαθ είναι πολύ καλύτερες (Κ. Ηλιοπούλου, Ε. Ηλιοπούλου), οι φωνές του Καρυωτάκη και της Πολυδούρης γνήσιες, δικές τους. Αυτό από μόνο του δημιουργεί μια ανισορροπία ποιητικής αποτελεσματικότητας.

Αλλά και η ίδια η επιλογή των κειμένων, όπως και η αναγκαστική αποσπασματικότητα της παρουσίας των ποιητών, τελικά οδηγεί όχι στη δημιουργία ενός ομαδικού πορτρέτου, και ούτε καν στη δημιουργία πέντε ανολοκλήρωτων σκίτσων, αλλά σε αόριστη και νεφελώδη εικόνα. Δυστυχώς μέσα σ' αυτή την ποιητική αοριστία χάνεται ο σκοπός όλου του εγχειρήματος.

Μίλησα προηγουμένως για κάποια εμπόδια που παρεμβάλλονταν μεταξύ του λόγου και της αντίληψης των θεατών. Το σκηνικό του Άντη Παρτζίλη - ένα παραβάν, ενιαίο, αλλά με πέντε -όσοι οι ποιητές- εξοχές. Το σκηνικό μεταμορφωνόταν σε οθόνη, φιλοξενώντας τα ωραία video και τις βιογραφικές πληροφορίες, και μετά αποκτούσε ημιδιαφάνεια και οι ανχές μορφές των ποιητών εμφανίζονταν πίσω απ' αυτό. Αντιλαμβάνομαι, ότι η Κυριακή Μάλαμα δεν επεδίωκε την ταύτιση των

ηθοποιών με τους ποιητές, δεν ήθελε αυτοί ως πρόσωπα να γίνουν οι ήρωες της παράστασής της, αλλά οι ποιητικές τους φωνές. Αλλά το οπτικό εμπόδιο λειτουργούσε και ως ακουστικό. Δεν είναι ότι δεν ακούγαμε, αλλά η φωνή στο θέατρο θέλει χείλη, θέλει μάτια, θέλει πρόσωπο! Όταν ο λόγος δεν «ενσαρκώνεται», το νόημά του δεν «υλοποιείται», δεν μεταδίδεται.

Όμως ακόμα και μεταμορφωμένοι σε σκιές και φωνές, οι ηθοποιοί της παράστασης έφταναν ο καθένας σε διαφορετικό αποτέλεσμα. Οι άνδρες - ηθοποιοί της ομάδας (Μιχάλης Έλληνας, Γιάννης Κόκκινος, Ανδρέας Κούτσουμπας) δεν είχαν την αναγκαία (για να ξεπεραστούν όλα τα πιο πάνω εμπόδια) εκφραστικότητα, δύναμη, ευελιξία στη φωνή και στη κίνηση, ενώ η Ερμίνη Κυριαζή και η Χριστίνα Χριστόφια πέτυχαν περισσότερα.

Δεν θέλω να πω ότι η μοντέρνα μορφή της παράστασης, με ευρεία χρήση πολυμέσων, δεν μπορεί να εντυπωσιάσει. Αλλά ουσιαστική επαφή με την ποίηση δεν υπήρξε.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ